האנקור המרופט

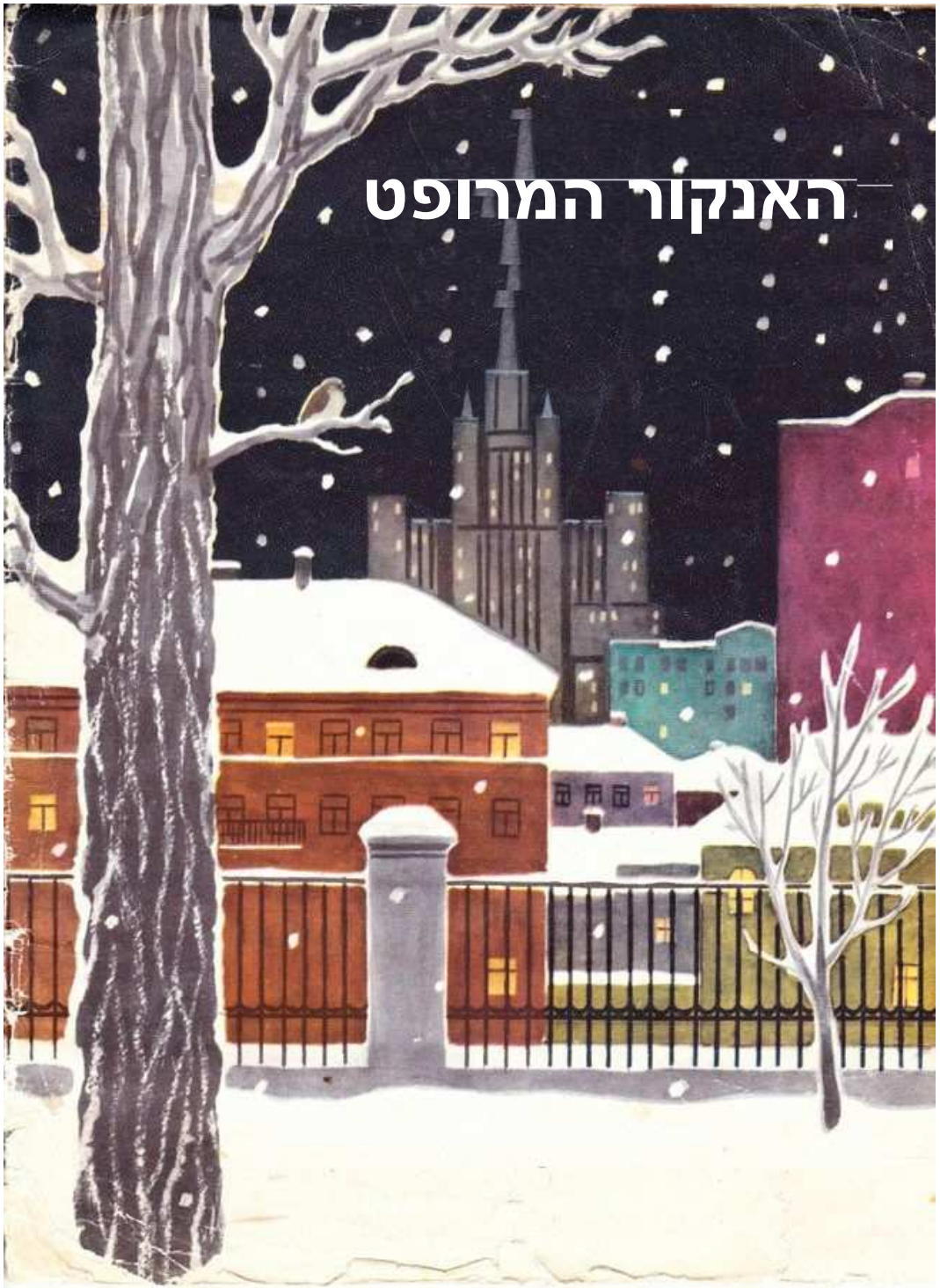

ק. פאוסטובסקי

האנקור המרופט

(1968)

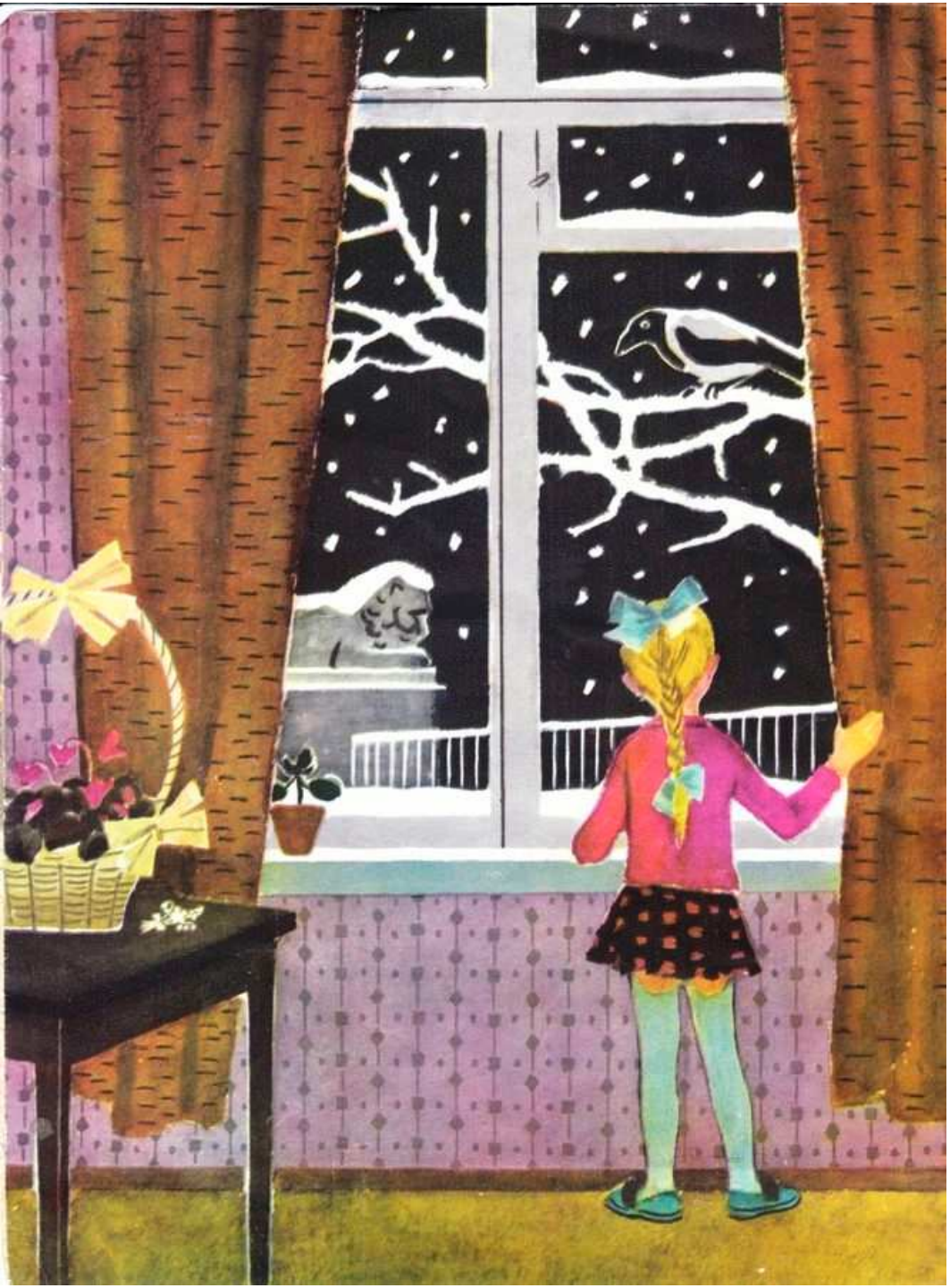

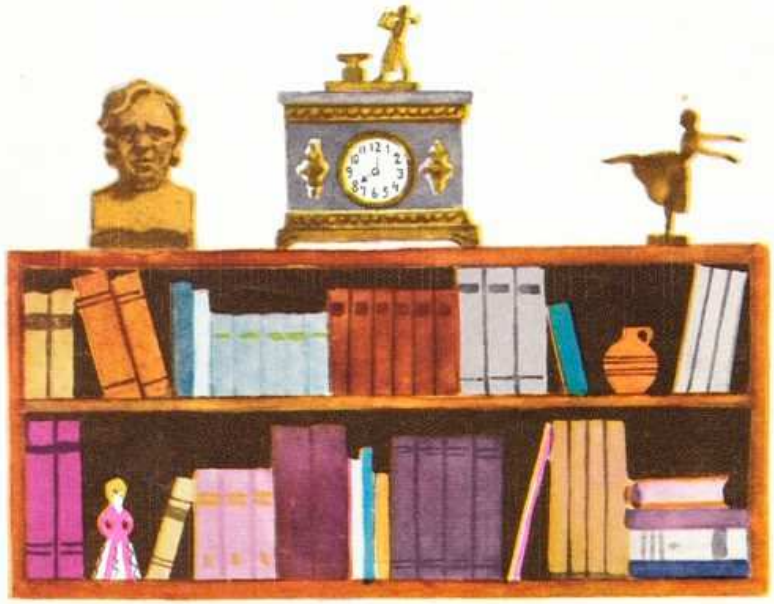

הנפח, גבוה כמו חייל צעצוע, העומד על השעון הישן, הרים את הפטיש. השעון חרק והנפח הכה בפטיש על סדן נחושת קטן. צלצול איטי נשמע בחדר, התגלגל תחת הארון והשתתק.
הנפח הכה בסדן שמונה פעמים, רצה להכות עוד פעם אבל ידו רעדה ונשארה תלויה באוויר. כך הוא עמד עם היד המורמת שעה שלמה, עד שהגיע זמן להכות תשע פעמים.
אמא עמדה ליד החלון בלי להסתובב. אם תסתובב אז האומנת פטרובנה תתעורר ותאמר שזמן לישון. פטרובנה נמה עוד על הספה כשאמא, כרגיל, יצאה לתיאטרון. היא רקדה בתיאטרון, אבל אף פעם לא לקחה אתה את מאשה. התיאטרון היה ענקי, עם עמודי אבן גבוהים בכניסה. סוסי אבן התרוממו על רגליהם האחוריות על הגג שלו. אדם עם זר על ראשו, כנראה מישהו חזק ואמיץ, החזיק אותם. הוא הצליח לעצור את הסוסים ממש בקצה הגג. פרסות הסוסים היו תלויות מעל הכיכר. מאשה תיארה לעצמה מה היה קורה אילו האיש לא הצליח לעצור את הסוסים, הם היו קופצים מהגג ומתחילים לרוץ ברעם על הכיכר, בין השוטרים.

הצליח לעצור את הסוסים ממש בקצה הגג. פרסות הסוסים היו תלויות מעל הכיכר. מאשה תיארה לעצמה מה היה קורה אילו האיש לא הצליח לעצור את הסוסים, הם היו קופצים מהגג ומתחילים לרוץ ברעם על הכיכר, בין השוטרים.

אמא דאגה מאוד בימים האחרונים. היא התכוננה לרקוד את תפקיד הלכלוכית והבטיחה לקחת את פטרובנה ואת מאשה להצגה הראשונה. יומיים לפני ההצגה היא הוציאה מהקופסה זר פרחים קטנטן, עשוי זכוכית דקיקה. את הזר נתן אבא לאמא במתנה. אבא היה ימאי והביא את הזר הקטן מאיזושהי ארץ רחוקה.

אחר כך אבא של מאשה יצא למלחמה, הטביע בים כמה ספינות האויבים, טבע בעצמו פעמיים, נפצע, אבל נשאר חי. ועכשיו הוא רחוק מאוד, במקום בעל שם מוזר "קמצ'טקה" ולא יחזור מהר, רק באביב.

אמא הוציאה את זר הזכוכית ובשקט אמרה לו כמה מילים. זה היה מוזר, כי אמא אף פעם לא דיברה עם חפצים.

"הנה" לחשה אמא "לא חיכית לשווא."

"חיכה למה?" שאלה מאשה.

"את קטנה, עוד לא תביני " ענתה אמא "אבא נתן לי את הזר ואמר 'כשבפעם הראשונה תרקדי לכלוכית, את חייבת לשים אותו אחרי המסיבה. אז אדע שבאותו הזמן זכרת אותי'."

"ואני הבנתי" אמרה מאשה בכעס.

"מה הבנת?"

"הכל!" אמרה מאשה והסמיקה – היא לא אהבה שלא האמינו לה.

אמא שמה את זר הזכוכית על השולחן שליד המיטה שלה ואמרה למאשה לא לגעת בו אפילו בזרת הקטנה שלה, כי הוא שביר מאוד. הזר נח על השולחן ונצץ. והשקט היה סביב עד כי נראה היה שכולם כבר ישנים: כל הבית, והגן שמעבר לחלונות, והאריה מאבן שישב ליד השער ונעשה כל פעם יותר לבן בגלל השלג שירד עליו. רק מאשה, התנור והחורף לא ישנו.

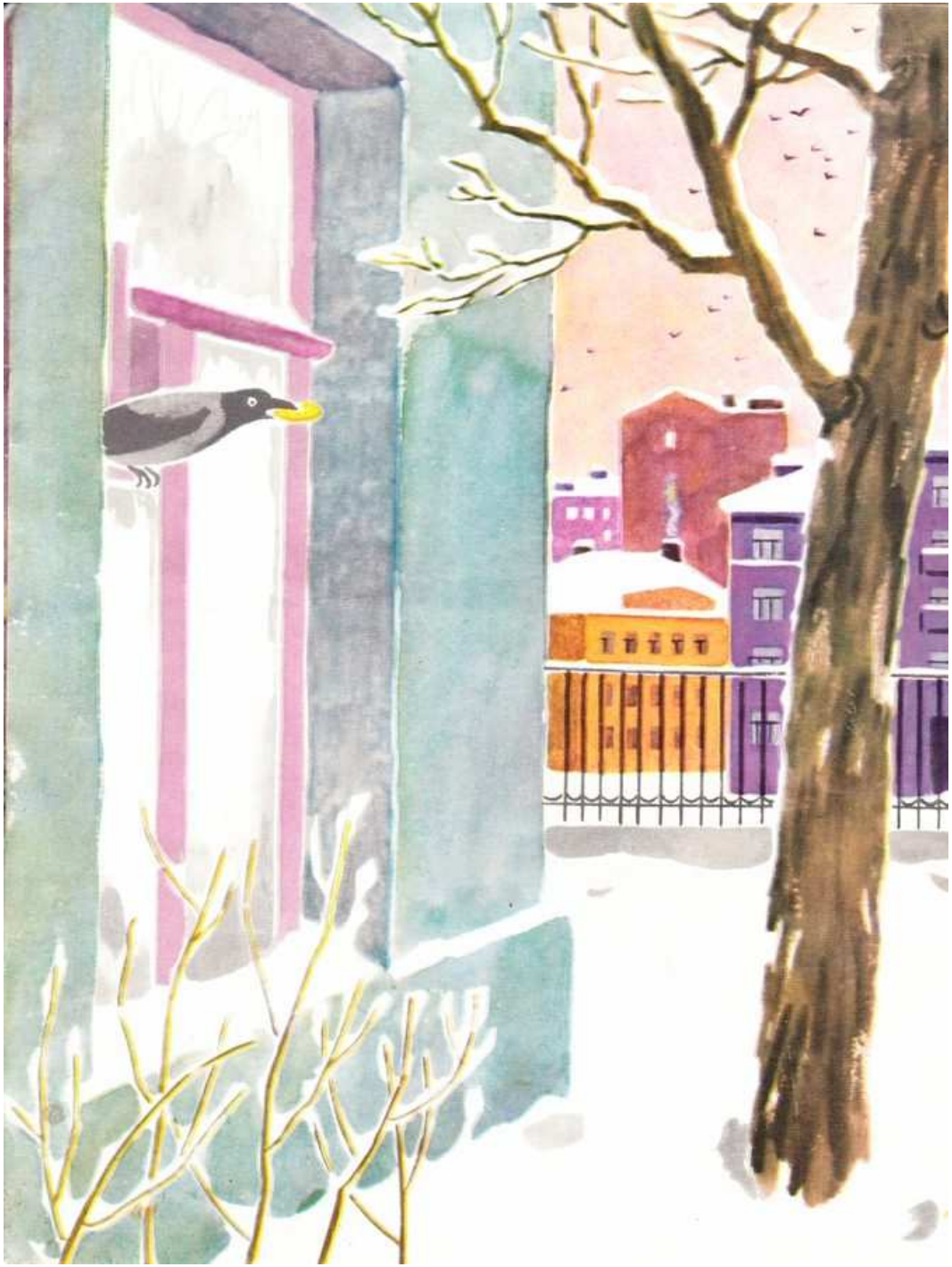

מאשה הביטה דרך החלון, התנור רחש בשקט את השיר החמים שלו והחורף שפך שלג שקט מהשמיים. השלג עף ליד הפנסים ונפל על הארץ. וקשה היה להבין איך יכול לרדת שלג כל כך לבן מהשמיים השחורים האלה. ועוד קשה היה להבין איך באמצע החורף והכפור על השולחן של אמא מונחים פרחים צבעוניים. אך הקשה ביותר להבנה היה העורב האפור בזקן. הוא ישב על הענף מעבר לחלון ובלי למצמץ הביט ישר על מאשה.

העורב חיכה תמיד שפטרובנה תפתח את האשנב לאוורור החדר ושהיא תוביל את מאשה לרחצה. ומיד כשמאשה ופטרובנה יצאו העורב עף לאשנב, נדחף לחדר, חטף את הדבר הראשון שנפל לעיניו ובורח. הוא מיהר, שוכח לנגב את רגליו על המחצלת והיה משאיר עקבות רטובים על שולחן.

וכל פעם שפטרובנה חזרה לחדר היא הניפה את ידיה וצועקת: "שודד! שוב הוא סחב מכאן דבר מה!"

גם מאשה הייתה מניפה את ידיה יחד עם פטרובנה והייתה מתחילה לחפש מה העורב סחב הפעם.

העורב גנב לרוב קוביות סוכר, כבד ונקניק. הוא חי בביתן שהיה סגור בחורף, ושבקיץ מכרו בו גלידה. העורב היה קמצן. במקרו החזק הוא דחף את כל האוצרות הגנובים לתוך הסדקים בקירות הביתן, כדי שהאנקורים לא יגיעו אליהם.

מאשה חלמה לפעמים שהאנקורים מתגנבים לביתן ומוציאים מהסדקים חתיכות של נקניק קפוא, קליפות תפוחים ועטיפות כסף של סוכריות. ואז העורב קירקר בכעס בחלום והשוטר שבפינת הרחוב הקשיב וחיפש את מקור הרעש. כבר הרבה זמן שמע השוטר את הקירקור מהביתן והתפלא. כמה פעמים גם ניגש לביתן, הצל את עיניו מאור הפנסים וניסה להביט פנימה. אבל בביתן שרר חושך ורק על הרצפה נראה מונח ארגז שבור.

ופעם העורב פגש בביתן אנקור קטן ומרופט בשם פאשקה.
קשים היו חיים של האנקורים בחורף. לא יכלו להשיג עכשיו גרעיני שיבולת שועל כי כבר לא נשארו סוסי דואר בעיר. סבא של פאשקה, האנקור הזקן בשם צ'יצ'קין, סיפר איך בזמנים הישנים האנקורים הסתובבו ליד תחנות עגלות הדואר, שם אפשר היה למצוא שפע של שיבולת שועל הנשפך משקי הסוסים על הכביש.
ועכשיו בעיר רק מכוניות. הן לא אוכלות שיבולת שועל, לא לועסות אותו כמו הסוסים הנדיבים והן שותות רק מים מורעלים עם ריח חריף. עם של האנקורים התדלדל. אנקורים אחדים עברו לכפר, קרוב יותר לסוסים, ועוד אחרים עפו לערי חוף הים, שם מעמיסים תבואה על הספינות ולכן החיים שם שבעים ועליזים.
"פעם" היה מספר צ'יצ'קין "האנקורים התאספו לעדרים של אלף לפחות. קרה שהם מילאו את האוויר כל כך שהאנשים, ואפילו סוסי משא, רצו וקראו 'אלוהים, האם אין כבר שליטה על הבריונים האלה'? ואיזה מאבקים של אנקורים היו בשווקים! אירועים כאלה כבר לא רואים עכשיו!"

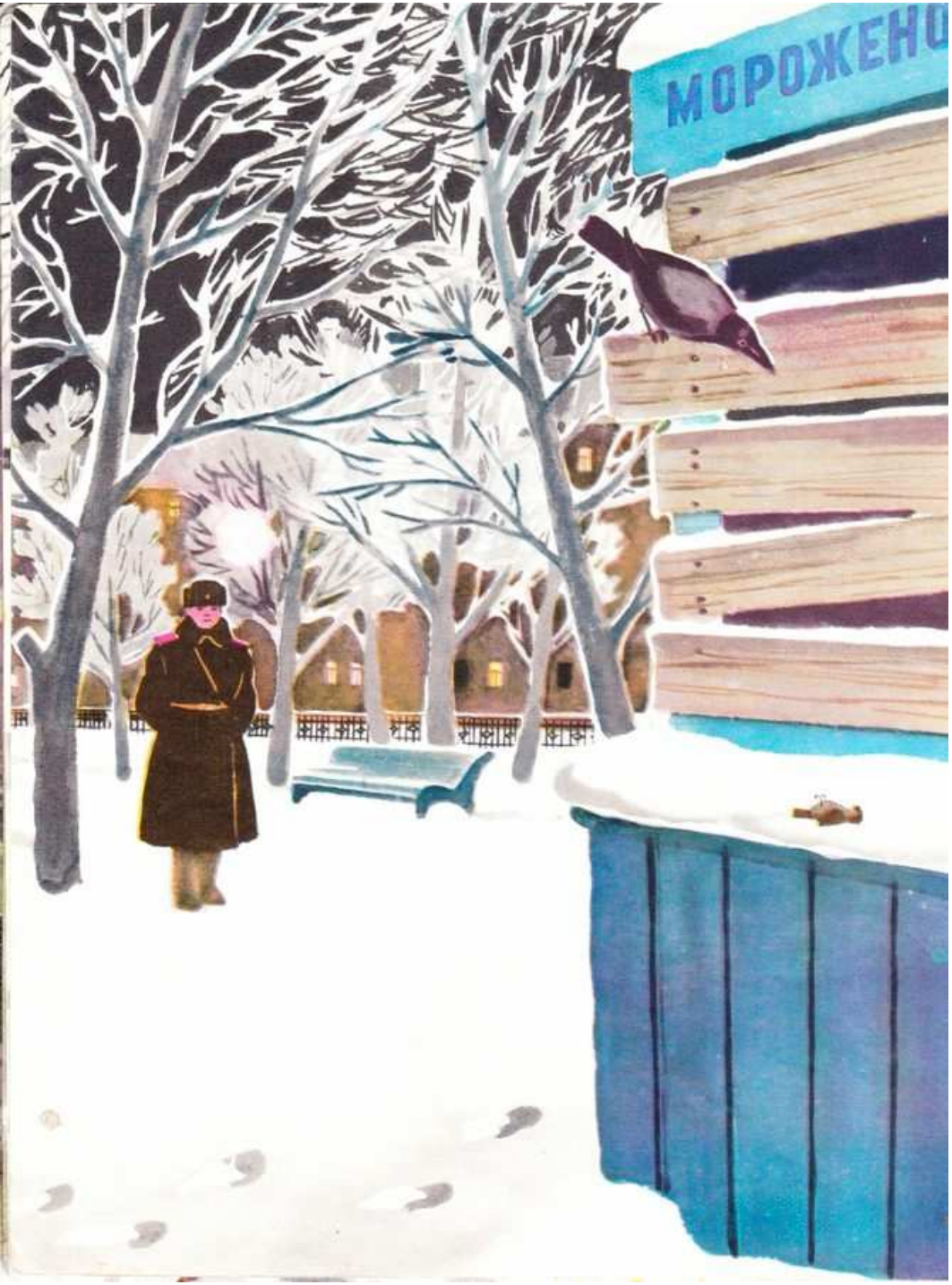

פאשקה רק נידחף לתוך הביתן ועוד לא הספיק להוציא דבר מהסדקים כשהעורב מצא אותו. העורב הזקן דפק במקורו לפאשקה בראש ופאשקה נפל על הארץ כאילו מת. העורב זרק אותו מהביתן והכה בראשו עוד פעם - נקמה על כל השבט של האנקורים. פאשקה שכב בשלג, הראש כאב לו ומדי פעם רק פתח וסגר את המקור.

"הי אתה, שובב!" אמר השוטר כשמצא את פאשקה בשלג. הוא הוריד כפפה, שם את פאשקה לתוכה והכניס לכיס המעיל שלו. "שתחיה בשלום, אנקור!"

פאשקה שכב בכיס, מצמץ בעיניים ובכה מרוב העלבון ורעב. אילו יכול היה לאכול רק קליפת לחם יבשה! אבל לשוטר לא היו קליפות לחם בכיס אלא רק פירורי טבק שאין בהם תועלת.

בבוקר מאשה יצאה עם פטרובנה לטייל בגן ציבורי. השוטר קרא למאשה ושאל בחומרה:

"אולי נחוץ לך אנקור, אזרחית? תרצי לגדל אותו?"

מאשה ענתה שהכי נחוץ לה עכשיו אנקור, ואפילו מאוד נחוץ.

ואז הפנים החמורים של השוטר התכסו בחיוך. הוא צחק והוציא מהכיס את הכפפה עם פאשקה.

"קחי! יחד עם הכפפה. אחרת הוא יברח. את הכפפה תחזירי לי אחר כך. מחליפים אותי רק בשעה שתים-עשרה."

מאשה הביאה את פאשקה הביתה, החליקה את הנוצות שלו במברשת, האכילה ושחררה. פאשקה התיישב על הקערית, שתה תה, אחר כך עלה על ראשו של הנפח שבשעון ורצה לנמנם שם, אבל הנפח התרגז, הניף את הפטיש ורצה להכות לפאשקה. פאשקה בצעקה עבר לראשו של מחבר האגדות קרילוב. קרילוב היה מנחושת וחלק. פאשקה רק בקושי החזיק עליו, והנפח המרוגז התחיל להכות על הסדן ודפק אחת-עשרה פעם.

פאשקה נשאר בחדר ימים אחדים וראה בערב איך העורב הזקן ניכנס דרך האשנב וגונב מהשולחן ראש של דג מעושן. פאשקה הסתתר אחרי סל עם פרחים וישב שם בשקט.
מאותו ערב פאשקה בא מדי יום למאשה, נקר בפרורים וניסה לגמול למאשה. פעם הביא לה זחל קפוא, בעל קרן, שמצא אותו על עץ בגן. אך מאשה לא אכלה את הזחל ופטרובנה, במיאוס זרקה את הזחל דרך החלון.
ואז פאשקה, כדי להכעיס את העורב הזקן, התחיל להוציא מהביתן חפצים גנובים ולהביא אותם חזרה למאשה. פעם הביא לה עלה יבש, פעם חתיכת עוגה מאובנת, פעם ניר של סוכרייה.
נראה שהעורב שדד לא רק מביתה של מאשה, אלא גם מבתים אחרים, כי פאשקה לפעמים טעה והביא חפצים זרים – מסרק, קלף משחק או ציפורן של עט נובע. הוא עף עם החפצים האלה לחדר, זרק אותם על רצפה, עשה ביעף סיבובים אחדים בחדר כמו כדור אפור ונעלם דרך החלון.
אותו ערב פטרובנה התעוררה משום מה מאוחר ומאשה, מתוך סקרנות, רצתה לראות איך העורב נדחף דרך האשנב. היא לא ראתה זאת עוד אף פעם.
מאשה עלתה על השולחן, פתחה את האשנב והסתתרה אחרי הארון. בהתחלה דרך האשנב ניכנס שלג לבן ונמס על הרצפה. ואחר כך נשמע רעש. העורב ניכנס לחדר, קפץ על השולחן של אמא, הסתכל בראי, התנפח כשראה שם עורב רע כמוהו, קריקרק, חטף את זר פרחים הקטן של אמא ועף דרך החלון. מאשה קראה בקול. פטרובנה התעוררה, נאנחה והתחילה לקלל. ואמא, כשחזרה מהתיאטרון, בכתה כל כך הרבה זמן שגם מאשה התחילה לבכות אתה. ופטרובנה אמרה שלא צריך להתאבל, כי אולי זר הזכוכית יימצא, מובן אם העורב לא הטמין אותו בשלג.

בבוקר הגיע פאשקה. הוא ישב לנוח על קרילוב כותב האגדות, שמע סיפור על זר הזכוכית הגנוב, ניפח את נוצותיו ושקע במחשבות.
אחר כך, כשאמא יצאה לחזרה בתיאטרון, פאשקה עף אחריה. הוא עף מעל פנסי הרחובות, מהם על העצים, עד שהגיע לתיאטרון. שם הוא ישב זמן מה על ראשו של אחד הסוסים שעל הגג, הוריד בכפו דמעה, קריקרק ונעלם שוב.
בערב אמא הלבישה את מאשה בסינור לבן חגיגי ופטרובנה שמה על כתפיה צעיף משי חום, וכולם נסעו לתיאטרון. ובאותו הזמן פאשקה אסף, בהוראת צ'יצ'קין, את כל האנקורים שהיו עוד בסביבה והאנקורים מכל הסביבה סובבהו מעל הביתן של העורב הזקן, שבו הוסתר זר הזכוכית.
בהתחלה האנקורים לא העזו להתנפל על הביתן, אלא התיישבו על השיחים שבסביבה והתחילו להתגרות בעורב הזקן. הם חשבו שהוא יתרגז ויעוף מהגן. אזי היו מתחילים להיאבק אתו ברחוב, ששם לא כל כך דחוס כמו בגן ושם כולם ביחד יכלו להתנפל על העורב.
אבל העורב היה חכם, ידע את התעלולים של האנקורים ולא יצא מהביתן.
ואז האנקורים התחילו לקפוץ לתוך הביתן, זה אחרי זה. בפנים קמה מהומה כל כך גדולה, צעקות וקרקורים, שסביב הביתן התחיל להתאסף קהל.

בא בריצה גם השוטר. הוא הציץ לתוך הביתן ונרתע — שם, מלבד פוך ונוצות, לא ניתן היה לראות דבר.
"מה קורה!" קרא השוטר "הרי שם מתנהל מאבק כמו במלחמה!" והוא התחיל לפרק קרשים של הביתן כדי לפתוח את הדלת הנעולה ולהשקיט את המהומה.

ובאותו הזמן התחילו לרעוד המיתרים של כלי התזמורת בתיאטרון, איש גבוה הניף את ידו באיטיות ותוך הרעם הגובר של מוסיקה מסכי הקטיפה, שבחזית הבמה, זזו ובקלות נעו לצדדים. מאשה ראתה אולם גדול, מקושט, מואר בקרני השמש, ואת שתי האחיות העשירות, הקנאיות ואת האם החורגת הרעה, וגם את אמא שלה, דקיקה ויפה, לבושה חלוק אפור מרופט.
"לכלוכית!" אמרה מאשה בלחש ולא יכלה להסיר את עיניה מהבמה.

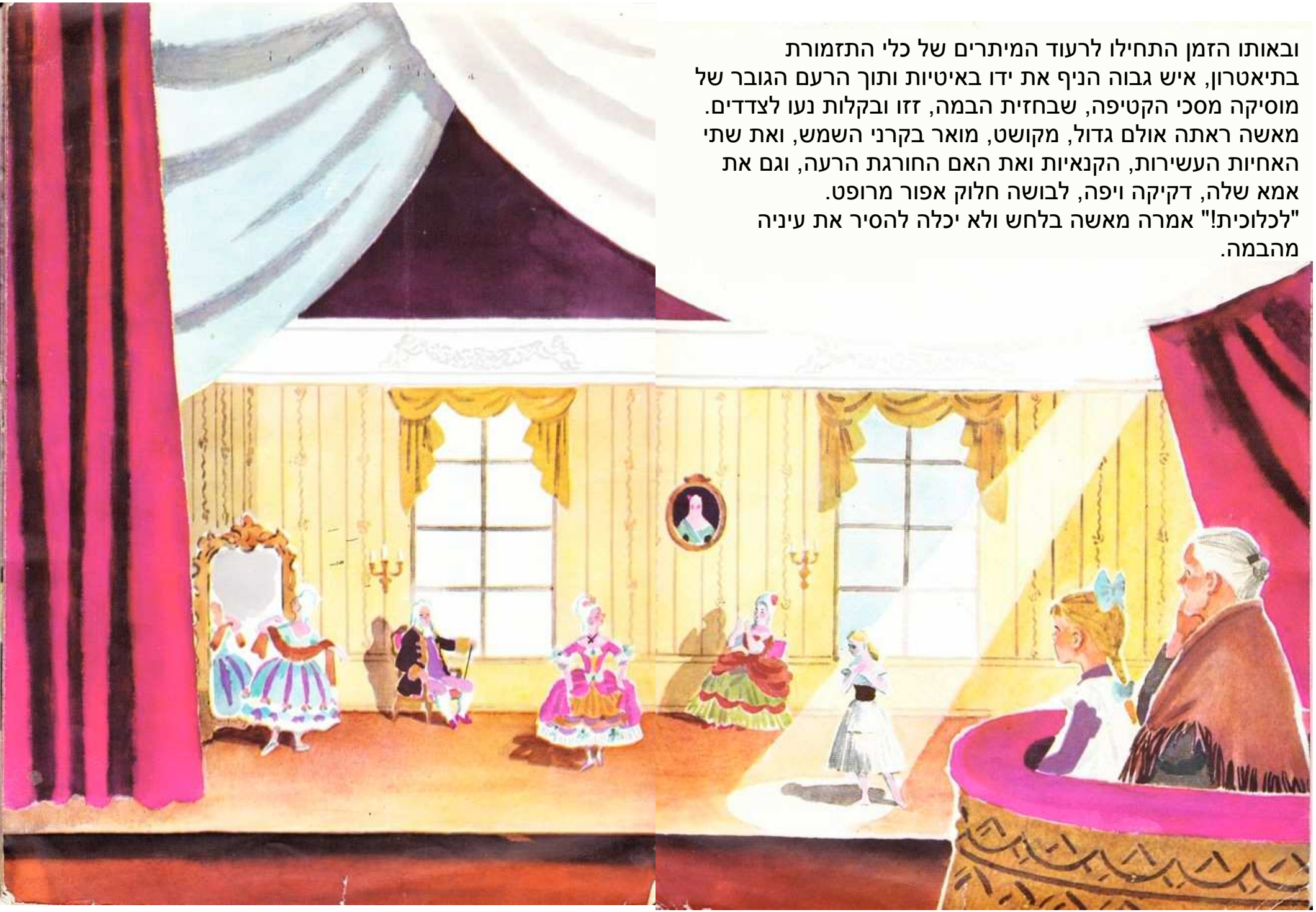

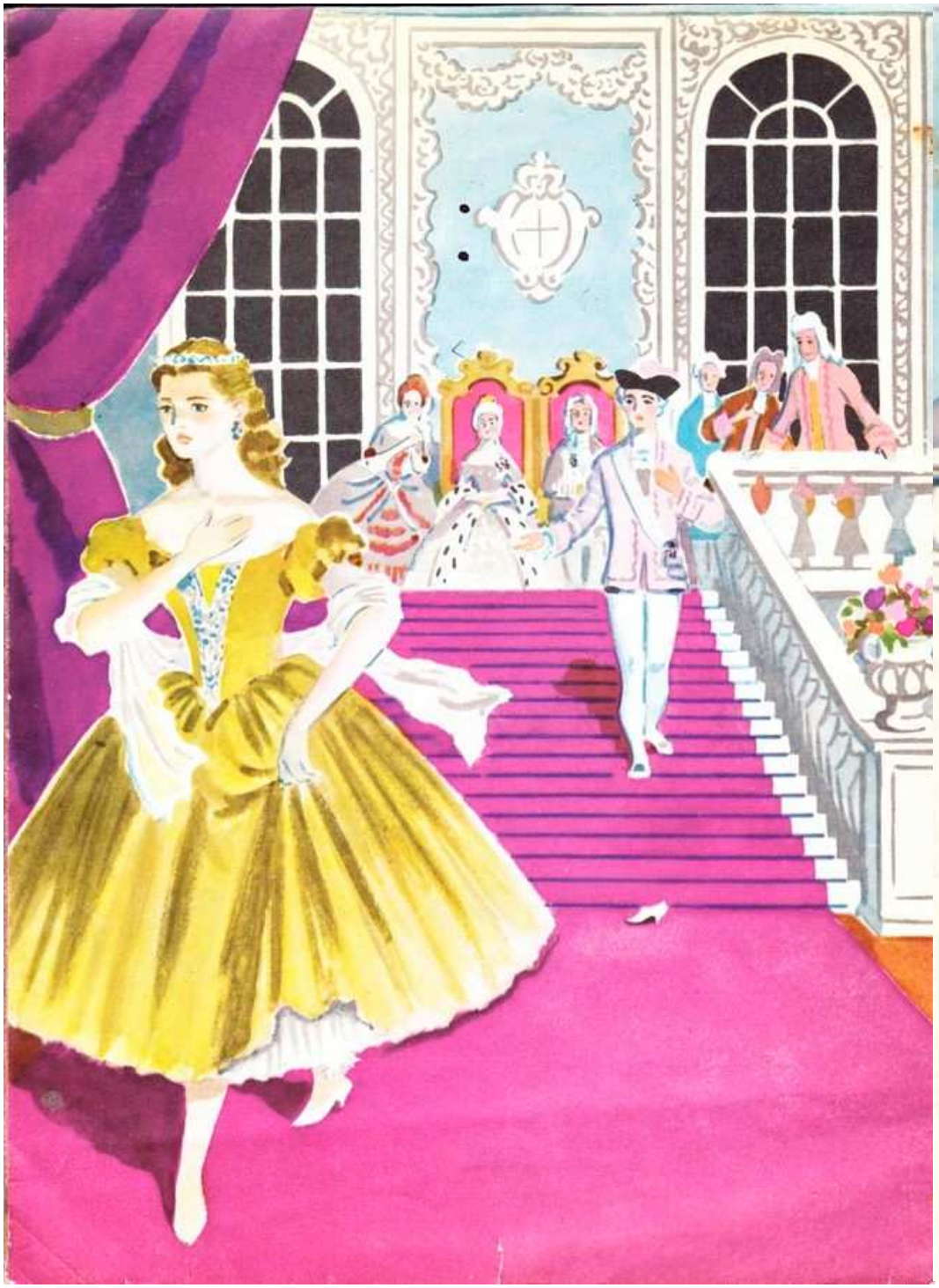

ושם, בזוהר האור הכחול, ורוד וזהוב הופיע ארמון. ואמא, שברחה ממנו אבדה על המדרגות נעל בדולח. וטוב היה שהמוסיקה באותו זמן נשמעה כמו דואגת לאמא, כאילו כל הכינורות, האבובים, החלילים וטרומבונים היו ליצורים חיים ועודדו את אמא. הם כולם כאילו השתדלו לעזור לאמא, ביחד עם המנצח הגבוה. והוא היה כל כך עסוק בעזרה ללכלוכית, שאף פעם לא הסתובב ולא הביט על אולם הצופים.
וזה חבל מאוד, כי באולם ישבו הרבה ילדים, עם פניהם מסמיקים מהנאה.
אפילו השרתים שבדרך כלל לא מסתכלים על המחזה אלא עומדים בפרוזדור עם קופסאות תוכניות ועם משקפות בעלות מסגרת שחורה, אפילו השרתים הזקנים האלה, נכנסו בשקט לאולם, סגרו אחריהם את הדלתות והסתכלו על אמא של מאשה.

ואחד אפילו ניגב את עיניו. כי איך יכול היה לא להתרגש כשראה את בתו של החבר המנוח שלו, שרת כמוהו, רוקדת כל כך נהדר.
ובדיוק לקראת סוף ההצגה, כשהמוסיקה ניגנה בחוזקה את הנגינה השמחה על האושר, והצופים חייכו משמחה ורק השתוממו מדוע ללכלוכית המאושרת דמעות בעיניה, באותו הזמן לאולם הצופים בא במעוף אנקור מרופט. ואפשר היה לראות כי הוא בא לכאן אחרי מאבק קשה.
הוא סובב מעל הבמה, מסונוור באורות החזקים, וכולם ראו כי במקורו הוא נושא משהו שנוצץ חזק, כאילו חפץ זכוכית מבריקה.
האולם רעש רגע ומיד השתתק. המנצח הרים את ידו והתזמורת הפסיקה לנגן. הצופים בשורות אחוריות של האולם קמו על רגליהם כדי לראות טוב יותר מה קורה. האנקור עף אל הלכלוכית, היא הושיטה ידיה לקראתו והוא זרק על כפותיה זר זכוכית קטנטן.
באצבעות רועדות לכלוכית חיברה אותו למעיל שלה.
המנצח הניף את המקל והתזמורת התחילה שוב לנגן. אורות התיאטרון נרעדו מהנגינה והאנקור עלה לכיפת התקרה של האולם, התיישב על הנברשת והתחיל לנקות את מקורו.
לכלוכית צחקה והשתחווה ומאשה, אילו לא הייתה בטוחה בכך, לא הייתה מעולם מנחשת שלכלוכית זו היא אמא שלה.
ואחר כך, בבית, כשהאורות כבו ובחדר שרר חשוך שציווה לכולם לישון, מאשה שאלה את אמא תוך כדי שינה:
"כשחיברת את הזר, נזכרת באבא?"
"כן" ענתה אמא והשתתקה.
"ולמה את בוכה?"
"כי אני שמחה שקיימים בעולם אנשים כמו אבא שלך."

"זה לא נכון!" מלמלה מאשה "משמחה צוחקים."
"משמחה קטנה צוחקים" ענתה אמא "ומגדולה – בוכים. ועכשיו לישון!"
מאשה נרדמה. גם פטרובנה נרדמה. אמא ניגשה לחלון. על הענף מעבר לחלון ישן פאשקה. בעולם היה שקט והשלג הכבד שנפל ונפל מהשמיים הוסיף עוד לדממה.
ואמא חשבה שבדיוק כמו השלג, כך נופלים על בני האדם חלומות וסיפורים של אושר.

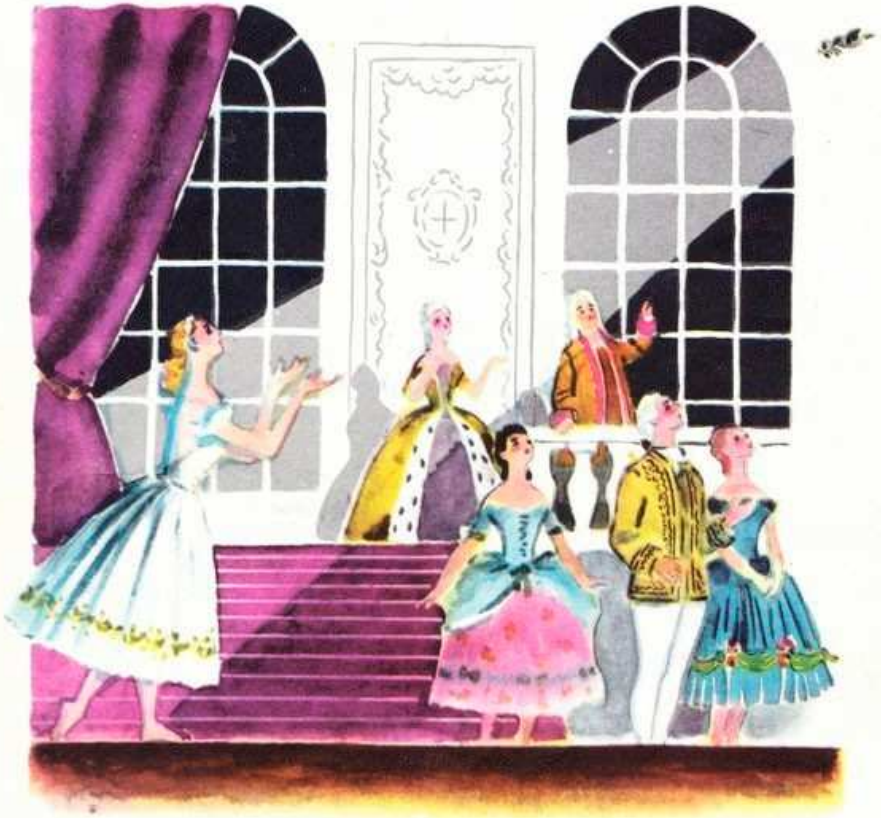

Цена 23 коп.